

บทบาทของระบบเครดิตทางสังคม กรณีศึกษา ธนาคารความดี ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอ พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

อาทิตย์ วันนารี^{1*} และ ธันย์พัทธ์ ไคร้วานิช²

¹หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐกิจดิจิทัล)

²สถาบันเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

* artit_wannaree@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของระบบเครดิตทางสังคม โดยมุ่งเน้นศึกษาถึงประโยชน์ ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ระบบดังกล่าวประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านกรณีศึกษาธนาคารความดีตำบลหนองสาหร่าย โดยการเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์จำนวน 20 คน รวมถึงข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งผลการวิจัยนี้พบว่าประโยชน์ของระบบเครดิตทางสังคม คือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สนับสนุนการทำดี สร้างสังคมดีและมีระเบียบ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของระบบดังกล่าว คือ ระบบเครดิตทางสังคมเป็นระบบแนวคิดใหม่และยังไม่เป็นที่รู้จัก สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เทคโนโลยีสารสนเทศที่ยังไม่ทันสมัย การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ความปลอดภัยของข้อมูลและกฎหมายที่ยังไม่เอื้ออำนวย นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังได้ค้นพบว่าหากมีการนำระบบเครดิตทางสังคมมาใช้จริงในประเทศไทยปัจจัยหลักที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้ระบบดังกล่าวได้รับการยอมรับ คือ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย ยกระดับการศึกษาและทำความเข้าใจของคนในสังคม แก้ไขกฎหมายและบทลงโทษเพื่อเอื้อต่อการดำเนินการของระบบ รัฐต้องมีบทบาทให้มากขึ้นทั้งในส่วนของนโยบาย กลยุทธ์ และปฏิบัติการ รวมถึงจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา

คำสำคัญ: เครดิตทางสังคม ธนาคารความดี ธนาคารเพื่อสังคม

Roles of Social Credit System (SCS): A Case Study Of Nong Sarai's Social Banking, Phanom Thuan District, Kanchanaburi

Artit Wannaree^{1*} and Tanpat Kraivanit²

Master of Economics (Digital Economy)

Institute of Economics, Rangsit University, Thailand

* artit_wannaree@hotmail.com

Abstract

This study aims to investigate and attempt to understand the roles and significance of Social Credit System (SCS). The study puts emphasis on identifying benefits, issues and key success factors associated with the systems. The study adopted a qualitative case study approach involving one case study, Nong Sarai's Social Banking. Data were collected through interviews and documentary analysis. In total, 20 interviews were conducted. The findings show that, on the benefits' side, SCS helps people to get an access to capital investment, reduce income gap, support good deeds while building good society with order. The findings also show that issues associated with the implementation of SCS include; it is a new concept and may not be well accepted, social and culture difference, less advanced information technology, privacy concerns, security, and unsupportive laws and regulations. The study further indicates that if the system were to be successfully implemented in Thailand, attentions need to be placed on factors such as improving information technology and education, while adjusting law and regulation. More importantly, government needs to play a crucial role in devising policy, strategy and operation. It is also imperative to build a collaborative culture where people work closely together to solve problems.

Keywords: Social Credit System, Merit Banking, Social Banking

1. บทนำ

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สิ่งที่เห็นเด่นชัดคือการเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม จากระบบสังคมนิยมมาเป็นระบบทุนนิยม การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นในหลาย ๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของ การเมืองการปกครอง สังคม และเศรษฐกิจ นอกจากนี้โลกยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การพัฒนา ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยียิ่งทำให้สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดด กลายเป็นสังคมแบบไร้ขีดจำกัดของข้อมูล ข่าวสาร ผู้คนได้ใช้และสัมผัสกับข้อมูลข่าวสารมากมายและกลายเป็นสังคมแบบย่อส่วนท้ายที่สุด (จงชัย สมบูรณ์, 2560) อาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีเหล่านี้ได้นำมนุษยเราก้าวเข้าสู่สังคมและเศรษฐกิจในรูปดิจิทัลหรือเป็นเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (digital economy) อย่างเต็มรูปแบบ ชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมมากมายต่างเริ่มมีความคุ้นเคยกับการใช้สื่อออนไลน์ การทำธุรกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การใช้ระบบสื่อสารข้อมูล สมาร์ทโฟน และระบบสารสนเทศมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเข้ามาสร้างความสะดวกสบายให้กับทุกชีวิตอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ยกตัวอย่างเช่น ที่ประเทศจีน เป็นเรื่องปกติที่ประชาชน โดยเฉพาะในสังคมเมืองไม่จำเป็นต้องพกพาเงินสดเพราะสามารถชำระเงินผ่าน Sesame credit ซึ่งอยู่ในส่วนของ Ant Financial's Alipay ซึ่งเป็นหนึ่งในสองของรูปแบบการชำระเงินที่ใหญ่ที่สุดในโลก ในปีพ.ศ. 2560 มีจำนวนประชากรมากกว่า 520 ล้านคนในจีนแผ่นดินใหญ่ ใช้การชำระเงินผ่าน Alipay (Chong, 2019) จึงไม่แปลกใจที่จะเข้าใจว่าเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลขนาดมหึมา (big data technologies) ได้มีการถูกนำมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมโดยรัฐบาลจีน อาทิเช่น

ควบคุมความคิดของประชาชน ควบคุมความประพฤติเป็นรายบุคคล ออกกฎหมายและการจัดการเชิงพาณิชย์ เป็นต้น (Liang, Das, Kostyuk, & Hussain, 2018)

ในยุคปัจจุบันหรือยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ทุกประเทศต่างพยายามสร้างประเทศของตนเองให้เป็นเลิศในทุกๆ ด้าน เพื่อสร้างความสุขให้กับประชากรของตนเอง จริงอยู่ที่ว่าการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นการขับเคลื่อนโดยภาคอุตสาหกรรมและบริการ และการมุ่งก้าวไปสู่ยุคที่เศรษฐกิจและสังคมขับเคลื่อนโดยนวัตกรรมและเทคโนโลยี จนกลายเป็นสังคมดิจิทัลทำให้เศรษฐกิจของประเทศนั้นมีการเติบโต แต่เรามั่นใจได้มากแค่ไหนว่าการเปลี่ยนแปลงนี้และการก้าวไปสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลจะนำพาส่งสิ่งที่ดีมาสู่ทุกคนและทำให้สังคมเป็นสังคมที่ดีและน่าอยู่ สังคมทุกวันนี้ถูกขับเคลื่อนด้วยวัตถุนิยมกลายเป็นว่าให้ความสำคัญกับสิ่งของและรูปลักษณ์ภายนอกมากกว่าคุณค่าทางจิตใจหรือการทำความดี คำถามที่ตามมาคือ ภายใต้สภาวะการดำรงชีวิตแบบนี้ การแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและฐานะทางสังคมแบบนี้ จะมีคนสักกี่คนที่จะตระหนักถึงความสำคัญของการทำดี ซึ่งคำว่า “ความดี” ถือเป็นหัวใจสำคัญของการอยู่รอดของสังคมมนุษย์เรา

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจะเห็นว่ารัฐบาลจีนได้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว แต่ทุกวันนี้รัฐบาลจีนต้องประสบกับปัญหาทางสังคมที่เพิ่มขึ้น ทำให้รัฐบาลจีนต้องกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมกำกับดูแลให้ประเทศของตนเป็นสังคมที่โปร่งใส มีธรรมาภิบาลในการทำธุรกิจและการดำรงชีวิต ลดการคอร์รัปชัน รวมถึงจัดระเบียบสังคม ปรับพฤติกรรมของประชาชนในประเทศให้มีระเบียบวินัยและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์มากขึ้น รัฐบาลจีนจึงได้นำระบบเครดิตทางสังคม หรือ Social Credit System (SCS) มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานเดียวกันทั้งประเทศ และใช้ข้อมูลเครดิตของบุคคลในการสร้างค่านิยม วัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีจิตสำนึก และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านกลไกการสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัล และการลงโทษ เพื่อยกระดับเครดิตโดยรวมของสังคมให้ดีขึ้น (Kostka, 2019) ถึงแม้ว่าระบบ SCS ที่รัฐบาลจีนนำมาประยุกต์ใช้นั้นมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง แต่แนวคิดและการปฏิบัติดังกล่าวยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางและบ่อยครั้งก็ได้รับการวิจารณ์จากหลายประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล บทบาทและอำนาจของรัฐที่มีมากเกินไป เป็นต้น (Chorzempa, Triolo, & Sacks, 2018; Hoffman, 2018; Matsakis, 2019)

จะเห็นว่า ในปัจจุบันยังหาผลสรุปที่ชัดเจนไม่ได้ว่าระบบ SCS แท้ที่จริงนั้นมีประโยชน์หรือมีโทษ และควรมีการนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมใดสังคมหนึ่งมากนักน้อยเพียงใด และคำถามที่สำคัญต่อมาก็คือระบบดังกล่าวจะมีความเหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทยหรือไม่ ซึ่งต้องยอมรับว่าประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งสังคมที่ต้องเร่งให้มีการปรับปรุงแก้ไข นี่จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม ศึกษาถึงบทบาทของระบบ SCS ในสังคมไทย ประโยชน์ ข้อกังวล รวมถึงปัจจัยที่เอื้อให้เกิดความสำเร็จในการนำระบบ SCS มาใช้ในสังคมไทย ผ่านกรณีศึกษานาการความดี ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อระบบเครดิตทางสังคมและการทำดี
- 2.2 เพื่อศึกษาถึงผลประโยชน์ของระบบเครดิตทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาสังคมและชุมชนให้มีความยั่งยืน
- 2.3 เพื่อศึกษาถึงผลกระทบและข้อกังวลที่อาจเกิดขึ้นจากระบบเครดิตทางสังคมและทำให้ระบบดังกล่าวล้มเหลว
- 2.4 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่จะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้ระบบเครดิตทางสังคมเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยและให้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ

3. ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาในเชิงกรณีศึกษา (Qualitative case study) โดยถูกออกแบบเพื่อศึกษาถึงแนวคิดของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับระบบเครดิตทางสังคมหรือระบบ SCS เพื่อใช้ในการจัดระเบียบของสังคม รวมถึงศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ระบบดังกล่าวประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับจากคนในสังคม ผ่านกรณีศึกษานาการความดี ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

- 3.1 ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคมโดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ประโยชน์ ข้อกังวลและปัจจัยสำคัญที่เป็นส่วนส่งเสริมระบบดังกล่าว

3.2 ผู้ให้สัมภาษณ์คือกลุ่มคนที่เป็นตัวแทนจากธนาคารความดีและสมาชิกของธนาคารความดี ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 20 คน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 งานวิจัยเชิงกรณีศึกษา

งานวิจัยเชิงกรณีศึกษาถือว่าเป็นอีกแนวทางวิจัยหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในเชิงธุรกิจและการจัดการจิตวิทยา และวงการการศึกษา เป็นต้น ซึ่ง Yin (2013) ได้ให้คำจำกัดความงานวิจัยรูปแบบนี้อย่างเด่นชัดว่า

“an empirical inquiry that investigates a contemporary phenomenon in-depth and within its real world context, especially when the boundaries between phenomenon and context may not be evident” (Yin, 2013, pp. 16-17).

“เป็นระเบียบวิธีวิจัยรูปแบบหนึ่งที่ค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์โดยสังเกตรวตรวจสอบปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยปัจจุบันอย่างละเอียดลึกซึ้งภายใต้บริบทชีวิตจริง โดยเฉพาะเมื่อขอบเขตระหว่างบริบทกับปรากฏการณ์นั้นไม่สามารถแยกจากกันได้อย่างชัดเจน” (Yin, 2013, pp. 16-17).

งานวิจัยรูปแบบนี้จึงมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการเข้าถึงองค์ความรู้และความเข้าใจต่อเหตุการณ์ที่ศึกษาและสภาพแวดล้อมในเชิงลึก งานวิจัยเชิงกรณีศึกษายังเปิดโอกาสให้นักวิจัยได้เข้าไปใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่างและสภาพแวดล้อมที่ทำการศึกษา ซึ่งทำให้นักวิจัยเข้าใจปัญหาที่ศึกษาได้ดียิ่งขึ้น (Benbasat, Goldstein, & Mead, 1987; Halinen & Törnroos, 2005) นอกจากนี้ Eisenhardt and Graebner (2007) ยังระบุว่า ผลลัพธ์ของงานวิจัยเชิงกรณีศึกษาที่ดียังสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปสู่การสร้างเป็นทฤษฎีใหม่ ๆ ได้ หลังทำการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนตามที่ศาสตราจารย์ Yin ได้แนะนำเบื้องต้น สามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยกรณีศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อค้นคว้า (Exploratory qualitative case study) และเป็นแบบกรณีศึกษาเดี่ยว โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสาร เหตุผลที่การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงนี้เพราะ ประการแรก การศึกษานี้ถูกออกแบบเพื่อตอบคำถามที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจกับกระบวนการ (How) และ เหตุผล (What) ประการที่สอง เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การสัมภาษณ์และเอกสาร นักวิจัยจึงไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมและการตอบของผู้มีส่วนร่วม (Participant) สามารถกล่าวได้ว่า นักวิจัยสร้างองค์ความรู้จากการตีความเข้าใจจากประสบการณ์ แนวคิด ความรู้สึกจากผู้มีส่วนร่วม ประการที่สาม เหตุการณ์ที่ศึกษาไม่ได้เป็นในเชิงอดีตทั้งสิ้น ข้อมูลส่วนมากที่ใช้วิเคราะห์มาจากการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลใหม่ ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงเป็นงานวิจัยกรณีศึกษาเดี่ยว (Single case study) เพื่อเป็นตัวอย่างในการอธิบายถึงความเหมาะสม ปัญหาและอุปสรรคของระบบ SCS และปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของระบบในประเทศไทย ซึ่งผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้ประกอบไปด้วยตัวแทนจากธนาคารความดีชุมชนตำบลหนองสาหร่าย และกลุ่มสมาชิกของธนาคาร เหตุผลสำคัญที่นักวิจัยตัดสินใจเลือกศึกษาเพียงกรณีเดียวเพราะความเหมาะสมทางด้านเวลาและงบประมาณที่มีสำหรับนักศึกษาปริญญาโท นอกจากนี้ Yin (2013) ยังระบุว่ากรณีศึกษาเดี่ยวมีความพอเพียงที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้

4.2 กระบวนการเก็บข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้ มีการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือสัมภาษณ์ (Interview) และข้อมูลเอกสาร (Documentary analysis) เหตุผลที่นักวิจัยเลือกเก็บข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่ง เพื่อเพิ่มความเที่ยงของงานวิจัย (Reliability) และความตรงของงานวิจัย (Validity) เพราะข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งสามารถนำมายืนยันและอ้างอิงกันได้ ดังที่ Yin (2013) ได้แนะนำ จากการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการสัมภาษณ์ที่จำแนกโดย Myers (2009) and Yin (2013) งานวิจัยฉบับนี้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องมือสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลและเข้าถึงแนวคิด ประสบการณ์ และความรู้ของผู้มีส่วนร่วมเพราะเนื้อหาเกี่ยวกับ Social Credit System เป็นอะไรที่แปลกใหม่ ดังนั้นนักวิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งคำถามหรืออธิบายในระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลเชิงลึกและเข้าใจคำตอบของผู้มีส่วนร่วมอย่างถี่ถ้วน นักวิจัยได้ดำเนินการกึ่งสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนร่วมจำนวน 20 คน ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนจากธนาคารความดีตำบลหนองสาหร่ายจำนวน 7 คน และตัวแทนจากชุมชนซึ่งเป็นสมาชิกธนาคารความดีอีกจำนวน 13 คน ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เข้าร่วม แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ลำดับ	นามแฝง	บทบาท	เพศ	อายุ	การศึกษา	อาชีพ
1.	BANK01	ตัวแทนธนาคาร	ชาย	53	ม.3	ข้าว ผลไม้
2.	BANK02	ตัวแทนธนาคาร	ชาย	56	ป.6	ข้าว ผลไม้
3.	BANK03	ตัวแทนธนาคาร	ชาย	57	ป.4	ข้าว
4.	BANK04	ตัวแทนธนาคาร	หญิง	52	ป.4	ข้าว
5.	BANK05	ตัวแทนธนาคาร	หญิง	42	ม.3	ข้าวและเลี้ยงสัตว์
6.	BANK06	ตัวแทนธนาคาร	หญิง	46	ป.6	ข้าว
7.	BANK07	ตัวแทนธนาคาร	ชาย	53	ป.4	ข้าว
8.	CUS01	ตัวแทนจากชุมชน	หญิง	60	-	ข้าวและเลี้ยงสัตว์
9.	CUS02	ตัวแทนจากชุมชน	หญิง	51	ป.4	ข้าวและเลี้ยงสัตว์
10.	CUS03	ตัวแทนจากชุมชน	หญิง	56	-	ข้าว
11.	CUS04	ตัวแทนจากชุมชน	ชาย	63	-	ข้าว
12.	CUS05	ตัวแทนจากชุมชน	หญิง	53	ป.4	ข้าว คมน้ำ
13.	CUS05	ตัวแทนจากชุมชน	ชาย	51	ป.6	ข้าว ผลไม้
14.	CUS06	ตัวแทนจากชุมชน	หญิง	60	-	ข้าว
15.	CUS07	ตัวแทนจากชุมชน	หญิง	58	-	ข้าวและเลี้ยงสัตว์
16.	CUS08	ตัวแทนจากชุมชน	ชาย	52	ป.6	ข้าวและเลี้ยงสัตว์
17.	CUS09	ตัวแทนจากชุมชน	ชาย	54	ป.4	ข้าว กะเพรา
18.	CUS10	ตัวแทนจากชุมชน	หญิง	56	-	ข้าว ข้าวโพด
19.	CUS11	ตัวแทนจากชุมชน	ชาย	55	ป.6	ข้าว
20.	CUS12	ตัวแทนจากชุมชน	ชาย	52	ป.4	ข้าว

ก่อนการสัมภาษณ์ นักวิจัยได้ติดต่อทางโทรศัพท์ไปยังธนาคารความดีตำบลหนองสาหร่ายเพื่อขอเข้าร่วมงานวิจัย หลังจากทางธนาคารตอบรับที่จะเข้าร่วม นักวิจัยได้ขอข้อมูลเกี่ยวกับตัวแทนจากชุมชนและขออนุญาตทางธนาคารโดยการทำหนังสือจากทางมหาวิทยาลัยเพื่อติดต่อตัวแทนจากชุมชนเพื่อทำการสัมภาษณ์ นิตเวลาและสถานที่ เมื่อถึงเวลาสัมภาษณ์ นักวิจัยจะอธิบายระเบียบการวิจัย วัตถุประสงค์ ให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับทราบอีกครั้ง พร้อมทั้งขออนุญาตในการบันทึกเสียงการสนทนา เพื่อนำไปวิเคราะห์เป็นลำดับต่อไป

4.3 การวิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์และสรุปผลของงานวิจัยฉบับนี้ประกอบด้วย สอง ขั้นตอน คือ การจัดเตรียมข้อมูลและวิเคราะห์ ในช่วงการจัดเตรียมข้อมูลเอกสารทุกอย่างจะแปลงเป็นไฟล์ PDF และบันทึกไว้ในระบบฐานข้อมูล โดยแต่ละไฟล์จะถูกตั้งชื่อหมายเลขเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหา ในส่วนของการสัมภาษณ์นักวิจัยจะทำการถอดบทสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อที่จะได้รับฟังบทสนทนาอีกครั้งหนึ่งและทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลมากขึ้น บทสัมภาษณ์จะถูกบันทึกไว้ในระบบฐานข้อมูลโดยมีการตั้งชื่อและใส่หมายเลขเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหา ก่อนที่จะเข้าถึงกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลต่าง ๆ จะถูกรวบรวมและบันทึกไว้ในโปรแกรม NVivo โปรแกรมนี้ถือว่ามีประสิทธิภาพสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล แปรผล และจัดประเภทข้อมูล มีความแม่นยำและป้องกันการสูญหายของข้อมูล หลังจากการจัดเตรียมข้อมูลขั้นพื้นฐานเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักวิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ขั้นตอนที่แนะนำโดย (Miles et al., 2014) ขั้นตอนหนึ่ง คือ การแปรผลและจัดประเภทข้อมูล (First cycle of coding) ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะกำหนดคำสั้น ๆ หรือนำข้อมูลเข้าสู่รหัส (Coding) เพื่อสื่อถึงความหมายและคำตอบที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วม จะเป็นการย่อข้อมูลให้น้อยลงเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์ ขั้นตอนที่สอง เป็นการเอาหัวข้อหรือรหัสที่กำหนดไว้ในขั้นตอนแรกมาจัดเรียงในตารางแบบซ้ำ ๆ เพื่อหาความสัมพันธ์หรือรูปแบบรวมของข้อมูล (Pattern coding) หลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนนี้ นักวิจัยสามารถที่สังเกต วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลเพื่อตอบโจทยงานวิจัย

5. ผลการวิจัย

แนวคิดของธนาคารความดีตำบลหนองสาหร่ายนั้นมีความคล้ายคลึงหรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบเครดิตทางสังคมที่ได้มีการวางแผนและดำเนินการใช้แล้วเป็นบางส่วนในประเทศจีน แต่จะต่างกันอย่างชัดเจน และมีข้อจำกัดตรงที่ว่าระบบ SCS จะมีขอบเขตการดำเนินงานทั้งในเรื่องของข้อมูล กฎระเบียบ และข้อบังคับที่กว้างกว่า รวมถึงใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า ถึงแม้ว่าระบบ SCS นั้นจะมีผลดีและทำให้สังคมมีระเบียบและน่าอยู่มากขึ้น แต่ในปัจจุบันยังพบข้อบ่งชี้ว่าระบบดังกล่าวได้รับการวิจารณ์จากสังคมรอบนอกอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะประเด็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และความปลอดภัยของข้อมูล ทำให้ ณ เวลานั้น ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าแนวคิดหรือวิธีการที่จะทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่ดี โดยอาศัยหลักการของระบบ SCS ให้ผลเป็นอย่างไร แล้วหากมีการนำระบบ SCS มาประยุกต์ใช้อย่างเต็มรูปแบบในประเทศไทยผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่จะทำให้ระบบดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบ้านเราได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำถามเหล่านี้เป็นสิ่งที่การศึกษาครั้งนี้พยายามหาคำตอบ ซึ่งได้ผลสรุปดังต่อไปนี้

ความเข้าใจต่อระบบเครดิตทางสังคม จากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์และข้อมูลทางเอกสาร ทำให้นักวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีความเข้าใจเป็นอย่างดีถึงบทบาทและความสำคัญของธนาคารความดีตำบลหนองสาหร่าย อย่างไรก็ตาม หากกล่าวถึงระบบเครดิตทางสังคมจะมีเพียงตัวแทนจากธนาคารความดีทั้งหมด 7 คนเท่านั้นที่สามารถอธิบายถึงระบบดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ในส่วนของตัวแทนจากชุมชนที่เป็นสมาชิกของธนาคารทั้งหมด 13 คนนั้นไม่ได้แสดงความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ SCS แต่อย่างใด

ประโยชน์ของระบบเครดิตทางสังคม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากได้ตระหนักถึงข้อดีของระบบนี้เป็นอย่างดี ซึ่งผลประโยชน์หลัก ๆ ของระบบนี้ที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงมากที่สุด คือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย ลดความเลื่อมล้ำทางสังคม สนับสนุนการทำดี สร้างสังคมดีและมีระเบียบ

ถึงแม้ระบบเครดิตทางสังคมในมุมมองของผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมีข้อดี แต่หลาย ๆ ท่านได้ยกประเด็นในส่วนของข้อกังวลเกี่ยวกับระบบดังกล่าวซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานของระบบล้มเหลวและไม่เป็นที่ยอมรับ โดยข้อกังวลที่สำคัญ ๆ คือ เป็นแนวคิดใหม่และยังไม่เป็นที่รู้จัก สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เทคโนโลยีสารสนเทศที่ยังไม่ทันสมัย การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ความปลอดภัยของข้อมูล และกฎหมายที่ยังไม่เอื้ออำนวย

นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังได้ค้นพบว่าหากมีการนำระบบเครดิตทางสังคมมาใช้จริงในประเทศไทย ปัจจัยหลัก ๆ ที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนาเพื่อทำให้ระบบดังกล่าวได้รับการยอมรับและให้ผลลัพธ์ที่ดี คือ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย ยกระดับการศึกษาและความเข้าใจของคนในสังคม แก้ไขกฎหมายและบทลงโทษเพื่อเอื้อต่อการดำเนินการของระบบ รัฐต้องมีบทบาทให้มากขึ้นทั้งในส่วนของนโยบาย กลยุทธ์ และปฏิบัติการ รวมถึงจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันจากทุกภาคส่วน

6. การอภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ ได้พบประเด็นต่าง ๆ มากมายที่น่าสนใจ อีกทั้งยังให้ความกระจ่างเกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม ซึ่งผลการวิจัยจะมีทั้งในส่วนที่นำมาสนับสนุนงานวิจัยที่ผ่านมา และมีในส่วนที่แตกต่างออกไป ซึ่งเป็นส่วนเสริมเนื้อเดิมหรืองานวิจัยเดิม โดยประเด็นสำคัญเหล่านี้ เราสามารถแบ่งออกเป็น 3 ข้อตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้

6.1 ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม

ตัวแทนจากชุมชนถึงแม้จะมีความเข้าใจถึงบริบทของธนาคารความดีตำบลหนองสาหร่ายเป็นอย่างดี แต่พวกเขาไม่ได้แสดงความเข้าใจและตระหนักถึงระบบเครดิตทางสังคม ซึ่งแตกต่างจากตัวแทนจากธนาคารที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของระบบเครดิตทางสังคมเป็นอย่างดี ความไม่เข้าใจนี้คงเกิดขึ้นเพราะนอกจากคำว่า ‘เครดิตทางสังคม’ เป็นอะไรที่แปลกใหม่แล้ว ตัวแทนจากชุมชนยังมีระดับการศึกษาที่ค่อนข้างน้อย หลายท่านเป็นชาวไร่ชาวนา ซึ่งในส่วนนี้จะมีความสอดคล้องกันกับผลการศึกษาของ Kostka (2019) โดยเขาได้สรุปผลว่ากลุ่มคนที่แสดงความเข้าใจและยอมรับในระบบดังกล่าวจะเป็นกลุ่มที่มีรายได้สูง มีระดับการศึกษาที่ดี และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตตัวเมือง เมื่อมองย้อนกลับมายังตัวแทนของชุมชนที่เข้าร่วมงานวิจัยครั้งนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าทุกท่านนอกจากจะมีการศึกษาที่น้อยแล้ว ทุกท่านยังเป็นผู้ที่มีรายได้น้อยและอาศัยอยู่ในสังคมชนบท ปัจจัยเหล่านี้ อาจทำให้เขาตระหนักถึงระบบเครดิตทางสังคมน้อยลงเพราะอาจจะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ยาก

6.2 ประโยชน์ของระบบเครดิตทางสังคม

การศึกษานี้ ได้ค้นพบประโยชน์ของระบบเครดิตทางสังคมผ่านการศึกษาระบบเครดิตทางสังคมตำบลหนองสาหร่ายนั้นก็คือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย ลดความเลื่อมล้ำทางสังคม สนับสนุนการทำดี สร้างสังคมดีและมีระเบียบ อย่างไรก็ตาม ประโยชน์สูงสุดหรือองค์รวมของเครดิตทางสังคมคงหนีไม่พ้นที่ว่า ระบบดังกล่าวทำให้สังคมเป็นสังคมที่มีระเบียบ ดี และน่า

อยู่ เช่นเดียวกับที่ Nopparuth and Fabrice (2019) ที่ได้ศึกษาถึงผลประโยชน์ของระบบ SCS และพบว่าระบบดังกล่าวสามารถลดพฤติกรรมที่แย่ ๆ ของประชาชนและสนับสนุนพฤติกรรมที่ดี ซึ่งท้ายที่สุดจะเป็นการสร้างสังคมที่ดีและน่าอยู่นอกจากนี้ผลการศึกษานี้ยังสนับสนุนผลวิจัยของคุณ Nopparuth and Fabrice (2019) ต่อที่ว่าระบบเครดิตทางสังคมนั้นกระตุ้นให้คนหันมาทำดีมากยิ่งขึ้น และสิ่งนี้จะยังเป็นปัจจัยส่งเสริมให้สังคมเป็นสังคมที่ดี อีกประเด็นที่การศึกษานี้ค้นพบคือระบบเครดิตทางสังคมทำให้ทุกคนเข้าถึงแหล่งทุนได้ โดยสามารถนำเอาความดีไปค้าประกันเพื่อกู้เงินและนำไปเป็นทุนในการดำรงชีวิตต่อได้ ซึ่งประเด็นนี้ถือว่าเป็นประเด็นที่แปลกใหม่และยังไม่มีกรกล่าวถึงในวรรณกรรมเกี่ยวกับระบบ SCS อย่างไรก็ตาม การที่ทุกคนในสังคมไม่ว่าจะจนหรือรวยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือแหล่งเงินกู้ได้ผ่านการทำดี ทำให้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพราะทุกคนมีทุนที่สามารถหาได้เท่ากันนั้นก็ถือคือความดี ซึ่งผลการศึกษานี้สนับสนุนผลการศึกษาศึกษาของ Orgad and Reijers (2019) ที่ได้กล่าวไว้ว่าระบบ SCS นั้นมีประสิทธิภาพในการสร้างคนและสังคมให้ดีกว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอย่างเช่นในยุคปัจจุบันเพราะระบบทุนนิยมบางครั้งไม่มีความเป็นธรรมในการให้รางวัลตอบแทนกลุ่มคนที่ทำงานอย่างหนักและปฏิบัติตามกฎหมายตลอดชีวิต ในทางตรงกันข้ามกลับให้รางวัลแก่คนที่มีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ขาดแคลนเพื่อให้ได้มาซึ่งทุนทรัพย์ ด้วยเหตุนี้ ระบบทุนนิยมจึงเน้นให้กลุ่มนักลงทุนและส่วนใหญ่มีความเห็นแก่ตัวเพราะต่างคนต่างถวิลหาความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อความอยู่รอด แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งถือว่ามีค่าสำคัญอย่างมากที่จะทำให้สังคมใดสังคมหนึ่งอยู่รอดและยั่งยืน

6.3 ข้อกังวลและปัญหาของระบบเครดิตทางสังคม

ถึงแม้การศึกษานี้จะมีส่วนสนับสนุนงานวิจัยที่ว่าระบบเครดิตทางสังคมนั้นมีประโยชน์ต่อการสร้างสังคมให้เป็นสังคมที่ดีและน่าอยู่ แต่อีกด้านหนึ่งยังพบว่าระบบดังกล่าวนั้นมีข้อจำกัดบางประการที่อาจจะทำให้ระบบล้มเหลวในการจัดระเบียบสังคม ประเด็นแรกคือระบบเครดิตทางสังคมเป็นแนวคิดใหม่และยังไม่เป็นที่รู้จัก ดังนั้นอาจทำให้ประชาชนรวมถึงผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถทำตามกฎและระเบียบได้ตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ประเด็นถัดมาคือตัวกฎหมายที่ยังไม่เอื้อต่อการดำเนินการของระบบ ซึ่งสองประเด็นนี้มีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกับการศึกษาของ Cheng and Ou (2014) ที่ทำการศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของระบบ SCS ในจีน และทำการเปรียบเทียบกับระบบการจัดการเครดิตของกลุ่มประเทศพัฒนา พวกเขาพบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ระบบ SCS ในจีน คือ ตัวกฎหมายที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการนำระบบ SCS มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ อาทิเช่น รัฐบาลยังไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับบุคคลที่สูญเสียเครดิต นอกจากนี้ยังพบว่า ความบกพร่องของระบบอาจจะเกิดจากความผิดพลาดของบุคลากรที่ปฏิบัติการอีกด้วย ซึ่งประเด็นหลังนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคนในสังคม นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการนำระบบเครดิตทางสังคมมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยซึ่งแตกต่างจากที่ได้ระบุไว้ในงานวิจัยอื่น ๆ นั่นก็คือความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งความแตกต่างนี้ครอบคลุมถึงระดับประเทศและระดับชุมชน โดยการศึกษาพบว่า ความท้าทายของการนำระบบดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในประเทศเรานั้นไม่เพียงแต่จะต้องตระหนักถึงความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยกับประเทศจีนซึ่งเป็นต้นกำเนิดของระบบ SCS หากแต่ต้องทำความเข้าใจว่าชุมชนและสังคมในประเทศนั้นยังค่อนข้างมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ มิติ ซึ่งความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมนี้ มีนัยสำคัญที่ว่า ถึงแม้ระบบ SCS จะประสบความสำเร็จในการจัดระเบียบสังคมใดสังคมหนึ่งหรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ก็ไม่สามารถยืนยันว่าระบบดังกล่าวจะให้ผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันกับสังคมอื่น ๆ ที่อาจจะมีความแตกต่างทางด้านสภาพแวดล้อม ประชากรศาสตร์ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น ปัญหาและอุปสรรคต่อมาที่ทำให้ระบบเครดิตทางสังคมอาจจะไม่เป็นที่ยอมรับจากคนในสังคมเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งประเด็นนี้จะมีผลสอดคล้องกับข้อกังวลที่ Shahin and Zheng (2020) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อในการสร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชนเกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคมซึ่งพวกเขาพบว่าการทำงานของสื่อทำให้ประชาชนไม่ได้ตระหนักถึงการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของระบบเครดิตทางสังคมและท้ายที่สุดประชาชนจะไม่มีสิทธิที่จะตัดสินใจใด ๆ เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคมเลย ข้อกังวลสุดท้ายที่การศึกษานี้ได้ค้นพบก็คือความปลอดภัยของข้อมูล ซึ่งประเด็นนี้สนับสนุนการศึกษาของ Liang et al. (2018) ที่ได้ย้ำถึงข้อกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของข้อมูลนี้อาจเกิดขึ้นได้หากนำระบบ SCS มาใช้ ซึ่งพวกเขาชี้ว่าระบบดังกล่าวมีความยากในการจัดการและส่วนใหญ่จะนำมาใช้ในเชิงการเงินและเชิงพาณิชย์มากกว่า ซึ่งการค้นพบนี้มีนัยสำคัญที่ว่าข้อมูลมหาศาลที่ถูกเก็บรวบรวมและใช้ในระบบ SCS อาจมีการรั่วไหลและไปถึงมือผู้ไม่หวังดีได้ และอาจเป็นอันตรายและสร้างความเสียหายแก่ตัวบุคคลได้ ยกตัวอย่างเช่น ที่ประเทศจีนข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย บริษัทและรัฐบาลต่างมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเหล่านี้กันอย่างง่ายดาย (Meissner, 2017)

6.4 ปัจจัยที่ช่วยให้ระบบเครดิตทางสังคมเป็นที่ยอมรับในสังคม

การศึกษานี้ได้พบถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ที่จะทำให้การดำเนินการของระบบเครดิตทางสังคมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีโอกาสเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ปัจจัยแรกคือการพัฒนาระบบเทคโนโลยีให้ทันสมัย ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lee (2019) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของคอนจีนเกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม และรัฐบาลเอาข้อมูลเหล่านั้นมาขับเคลื่อนในเชิงนโยบายอย่างไร ซึ่งหนึ่งในผลการศึกษาของเขาได้ระบุว่า เทคโนโลยีและโทรศัพท์สมาร์ทโฟนเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้ระบบเครดิตทางสังคมนั้นให้ผลลัพธ์ที่ดีและเป็นที่ยอมรับในสังคม นอกจากนี้จากบทสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านไอที รศ.ดร.ทศนัย ชุ่มวัฒนะ (2563) ท่านยังระบุต่อว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของระบบ SCS ในประเทศจีน คือ ระบบโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งประเทศจีนนั้นมีความก้าวหน้าในเรื่องของเทคโนโลยีที่สูง อีกทั้งประเทศจีนถือว่าเป็นประเทศต้นแบบที่สามารถทำให้ข้อมูลทุก ๆ หน่วยงานสามารถเชื่อมโยงข้อมูลซึ่งกันและกันได้ มีการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน รวมไปถึงการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยี ทำให้ประเทศจีนมีศักยภาพและมีความสามารถในการผลักดันในเรื่องของระบบ SCS ให้เกิดขึ้นได้ ปัจจัยต่อมาคือการศึกษาและระดับความเข้าใจของคนในสังคมที่มีต่อระบบเครดิตทางสังคม ถึงแม้ว่าประเด็นด้านการศึกษาจะมีความสำคัญแต่จากการทบทวนวรรณกรรมแล้วยังไม่มีความงานวิจัยใด ๆ ที่ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ ด้วยเหตุนี้ หากมีการนำระบบเครดิตทางสังคมมาประยุกต์ใช้จริง ทุก ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่ต้องรีบเร่งสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมเพื่อหลีกเลี่ยงปฏิกิริยาการต่อต้านจากคนในสังคม ซึ่งจากบทสัมภาษณ์ รศ.ดร.ทศนัย ชุ่มวัฒนะ (2563) ท่านยังระบุต่อว่า ภาครัฐจะต้องทำความเข้าใจกับประชาชนให้ชัดเจนว่าระบบ Social Credit System นำมาใช้เพื่ออะไร ไม่ได้เป็นการรูด้าข้อมูลส่วนบุคคลแต่เป็นการเฝ้าระวังหรือตรวจสอบทำให้ประเทศมีระเบียบมากขึ้นมีความปลอดภัยมากขึ้นโดยที่ยืนยันได้ว่าข้อมูลเหล่านั้นไม่ได้ถูกนำไปใช้ในทางอื่น เช่น ใช้ในทางธุรกิจ เป็นต้น แต่จะมีการเก็บเป็นความลับของภาครัฐเพื่อใช้ในการตรวจสอบความเรียบร้อยในประเทศเท่านั้น ประเด็นต่อมาที่การศึกษานี้พบซึ่งอาจจะทำให้ระบบเครดิตทางสังคมเป็นที่ยอมรับได้ก็คือจำเป็นที่จะต้องมีการกฎหมายและบทลงโทษที่ชัดเจนและเป็นธรรมซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Cheng & Ou, 2014) ที่ได้เสนอคำแนะนำแก่รัฐบาลจีนว่า หากระบบเครดิตทางสังคมจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการแก้กฎหมายและมีบทลงโทษที่ชัดเจนโดยเฉพาะกับผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้การศึกษานี้ยังพบว่ารัฐต้องเพิ่มบทบาทของตัวเองให้มากขึ้น ทั้งในส่วนของนโยบาย กลยุทธ์ และปฏิบัติการ อาทิเช่น ลงทุนปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการทำงานของระบบเครดิตทางสังคม แก้กฎหมาย ยกกระดับการศึกษาและความเข้าใจ เป็นต้น รศ.ดร.ทศนัย ชุ่มวัฒนะ (2563) ท่านให้แนวคิดที่ว่า ประเทศจีนเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ รัฐบาลจึงมีสิทธิในเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนในประเทศ เพราะฉะนั้นกระบวนการในการตรวจสอบหรือติดตามพฤติกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในประเทศจึงเป็นเรื่องที่ง่ายและสามารถทำได้กฎหมายรองรับต่อการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้โดยถูกต้องตามกฎหมายของประเทศจีน ซึ่งอาจจะแตกต่างจากประเทศไทยที่มีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย ปัจจัยสุดท้ายคือการร่วมมือกันจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะการสร้าง ความไว้วางใจกันให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมและความโปร่งใสของระบบ โดยประเด็นนี้อาจจะทำให้คนในสังคมยังไม่มีความกล้าพอที่จะยอมรับระบบเครดิตทางสังคม เช่นเดียวกับที่ Liang et al. (2018) ที่ได้พบว่ามืองค์กรบางองค์กรยังไม่พร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูลหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูกค้กับหน่วยงานอื่น ๆ เพราะไม่มั่นใจในความปลอดภัย จะเห็นได้ว่าประเด็นการทำการร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความโปร่งใส ความไว้วางใจ การวางแผนร่วมกัน ล้วนแล้วมีความสำคัญต่อการดำเนินการของระบบเครดิตทางสังคมทั้งสิ้น

7. ข้อเสนอแนะ

ผลของการศึกษานี้ทำให้ทราบถึงแนวคิดของระบบเครดิตทางสังคม ประโยชน์ ข้อกังวล และปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินการของระบบดังกล่าว ซึ่งประเด็นเหล่านี้ล้วนมีประโยชน์ทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นการสร้างเสริมองค์ความรู้ใหม่ ๆ เช่น การศึกษานี้ศึกษาเกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคมโดยมีธนาคารความดีต่อบลหนองสาหร่ายเป็นกรณีศึกษา ทำให้ทราบถึงผลลัพธ์และแนวคิดที่คนในสังคมไทยมีต่อระบบดังกล่าวซึ่งอาจมีความแตกต่างไปจากสังคมจีนที่เป็นต้นกำเนิดของระบบเครดิตทางสังคม และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติได้ เช่น การศึกษานี้ได้ระบุประเด็นเกี่ยวกับปัญหาของระบบเครดิตทางสังคมและปัจจัยที่จะทำให้ระบบดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ข้อมูลเหล่านี้อาจมีความสำคัญต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีแนวคิดในการนำระบบดังกล่าวมาใช้ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการยกระดับการศึกษาและความเข้าใจของคนในสังคม การพัฒนาเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงกฎหมายและบทลงโทษ และการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน เป็นต้น

8. กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำรวมถึงแนวคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงตระหนักเห็นถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ให้แก่มหาวิทยาลัยรังสิตและคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาจนทำให้ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับข้อบกพร่องต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นนั้นผู้วิจัยขอน้อมรับผิดไว้แต่เพียงผู้เดียว

9. เอกสารอ้างอิง

- ธงชัย สมบูรณ์. (2560). โลกหลังยุคใหม่ อนาคตทางการศึกษาและปัญหาของชาติ. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_783896
- Benbasat, I., Goldstein, D. K., & Mead, M. (1987). The case research strategy in studies of information systems. *MIS quarterly*, 369-386.
- Cheng, C., & Ou, S. (2014). The status quo and problems of the building of china's social credit system and suggestions. *International Business and Management*, 8(2), 169-173.
- Chong, G. P. L. (2019). Cashless China: Securitization of everyday life through Alipay's social credit system-Sesame Credit. *Chinese Journal of Communication*, 12(3), 290-307.
- Chorzempa, M., Triolo, P., & Sacks, S. (2018). **China's social credit system: A mark of progress or a threat to privacy?** Retrieved from <https://www.piie.com/publications/policy-briefs/chinas-social-credit-system-mark-progress-or-threat-privacy>
- Eisenhardt, K. M., & Graebner, M. E. (2007). Theory building from cases: Opportunities and challenges. *Academy of management journal*, 50(1), 25-32.
- Halinen, A., & Törnroos, J.-Å. (2005). Using case methods in the study of contemporary business networks. *Journal of Business Research*, 58(9), 1285-1297.
- Hoffman, S. (2018). **Social credit: technology-enhanced authoritarian control with global consequences:** Australian Strategic Policy Institute, International Cyber Policy Centre.
- Kostka, G. (2019). China's social credit systems and public opinion: Explaining high levels of approval. *New media & society*, 21(7), 1565-1593.
- Lee, C. S. (2019). Datafication, dataveillance, and the social credit system as China's new normal. *Online Information Review*.
- Liang, F., Das, V., Kostyuk, N., & Hussain, M. M. (2018). Constructing a data-driven society: China's social credit system as a state surveillance infrastructure. *Policy & Internet*, 10(4), 415-453.
- Matsakis, L. (2019). **How the West Got China's Social Credit System Wrong.** Retrieved from <https://www.wired.com/story/china-social-credit-score-system/>
- Meissner, M. (2017). China's social credit system: A big-data enabled approach to market regulation with broad implications for doing business in China. *Mercator Institute for China Studies*, 24, 1-13.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (2014). **Qualitative data analysis: A methods sourcebook:** SAGE Publications, Incorporated.
- Myers, M. D. (2009). **Qualitative research in business and management:** Sage.
- Nopparuth, R., & Fabrice, W. M. (2019). China's social credit system as a stimulation of donation behavior: Assessment of student's opinions *International Journal of Organizational Innovation (Online)*, 11(4), 165-178.
- Orgad, L., & Reijers, W. (2019). **A Dystopian Future? The Rise of Social Credit Systems. The Rise of Social Credit Systems** (November 1, 2019). Robert Schuman Centre for Advanced Studies Research Paper No. RSCAS, 94.

Shahin, S., & Zheng, P. (2020). Big data and the illusion of choice: Comparing the evolution of India's Aadhaar and China's Social Credit System as technosocial discourses. **Social Science Computer Review**, 38(1), 25-41.

Yin, R. K. (2013). **Case study research: Design and methods**: Sage publications.